

Enheten för naturvård

Vassviken, Kaggeholm

SE0110187

Bevarandeplan för Natura 2000-område
(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd
enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18673-2017

Namn	Vassviken, Kaggeholm	Areal	2,0 ha
Natura 2000-kod	SE0110187		
Kommun	Ekerö		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2011-09-14		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9070	Trädklädd betesmark	1,4	70

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Vassviken, Kaggeholm

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna – i Vassviken, Kaggeholm innebär detta 9070, trädklädd betesmark.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18673-2017

I närområdet till Vassviken, Kaggeholms Natura 2000-område finns gott om eklokaler och fristående grova ekar inom en radie av 1 km från Naturaområdet, bl.a. på andra sidan Norrsundet samt söderut. Dessa omfattas dock inte av något områdesskydd. Undantaget är en ek, klassad som naturminne (Kaggeholm 11:1).

Vassviken, Kaggeholm ligger inom Mälarens värdestrakt, där naturvärdena främst är kopplade till lövträden, bl a hagmarksekar.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av någon typ av betesavtal/miljöstödsersättning, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Vassviken, Kaggeholm

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdad av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Det ska finnas rikligt med gamla grova träd.
- Det ska finnas grov död ved och mulmträd.
- Grova ekar ska stå solexponerade och fria från konkurrerande träd och buskar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Igenväxningsvegetation ska inte/endast i måttlig omfattning förekomma.
- Blommande/bärproducerande buskar och småträd, t.ex. slån, nypon och enar, ska bevaras vid låg täckningsgrad.
- Foryngringen av ek i området ska vara god. Minst fyra ersättningsträd av varierande åldrar behövs för varje jätteek. Flertalet av de yngre - medelålders träden ska stå fria från konkurrerande träd och buskar för att på sikt kunna växa sig riktigt grova. Det finns idag inom området gott om efterträdare.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Det är önskvärt att även närliggande skogsbyn kan bidra till kontinuerlig tillgång på gammal grov ek. Avståndet till lämpliga ekar utanför området bör inte vara större en 1 km. I närområdet finns gott om grova ekar, men dåliga förutsättningar för yngre generationers jätteekar.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Vassviken, Kaggeholm ligger på en udde öster om Vassviken på Helgö i Ekerö kommun. På Helgö finns ett herrgårdslandskap med åkrar, blandskogshöjder med lövrika bryn och dungar med lövskog.

BEVARANDEPLAN**Datum**
2017-06-12**Beteckning**
511-18673-2017

Huvuddelen av de skogiga höjderna är bebyggda med äldre fritidshusbebyggelse, till stor del med naturtomter. Natura 2000-området ligger i en större betesfälla med igenväxande strandbeten mot Helgösundet i norr.

Natura 2000-området består i den norra delen av en första generationens alstrandskog. Den södra delen utgörs av en betad, men tämligen igenvuxen, ekhage. Marken är frisk-fuktig och mullrik. Området har lång kontinuitet som hävdad mark och har tidigare varit av mer öppen karaktär med fritt stående hagmarksekar. Omgivande våtäng brukades förr i tiden som slåtteräng, men i mitten av 1900-talet användes den fd ängen till bete. Vid fältbesöket 2004 fanns det längs strandkanterna stora uppslag av al.

Det finns gott om gammal grov ek i sommarstugeområden och skogsbryn i närheten av Natura 2000-området. I brynet söder om udden står en grov ek på vilken de hotade lavarerna gul dropplav, skuggorangelav och rödbrun blekspik (alla NT i rödlistan) växer i tämligen rikliga mängder. Signalarten brun nållav förekommer också rikligt.

Hagen klassades som nyckelbiotop i Skogsstyrelsens nyckelbiotopinventering 1997.

Beskrivning av livsmiljöer

Trädklädd betesmark (9070)

I hagen växer ett tiotal äldre ekar som förut varit spärrgreniga, men vars kronor nu i de flesta fall är tämligen upplyfta p.g.a. ökad beskuggning av träd och buskar. Igenväxningen i området har sannolikt pågått under en längre tid. I ekarnas lavflora hittades inga hotade arter eller signalarter. Barken är för finsprickig för exklusiva arter, och igenväxningen har gjort lokalklimatet för fuktigt och skuggigt för att de ska trivas. Istället dominerar blågrå mjöllav, som klarar rådande miljöförhållanden betydligt bättre. Det finns dock god potential att återfå naturvärdena om man återskapar ett varmare och ljusare lokalklimat genom röjning/gallring i träd- och buskskiktet samt bete.

Vid trädkarteringen 2007 noterades inom Natura 2000-området 9 grova ekar över 1 meter i brösthöjdsdiameter samt 2 något klenare mulmekar. Förutom ek finns i trädskiktet också bl.a. 2-3 grova högstammiga askar, en grov alm samt några gamla tallar och björkar. I nordost växer trädformiga häggar och i här och där växer hagtorn i täta snår. Sälgi i olika åldrar förekommer i området. Det är generellt ganska gott om död ved av olika dimensioner och åldrar, bl.a. gamla grova granlågor och lövträdslågor av hägg och björk. Döda ekjättar saknas dock.

Området saknar till största delen grässvål, med undantag för udden i nordväst där grässvålen är välutvecklad och välbetad. Hagen betas av hästar.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18673-2017

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Trädklädd betesmark (9070)

- Beskuggning av äldre ekar med yngre träd och höga buskage som växer in i kronan och/eller skuggar stammen.
- Ingen eller alltför svag hävd med igenväxning som följd.
- Exploatering.
- Större skogsbruksåtgärder såsom avverkning, markberedning och skogsplantering.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för livsmiljön viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Oförsiktigt utförda och/eller för snabba röjningsinsatser.
- Vinterbete med eutroferingseffekt som följd och som kan skada marken.
- Bortstädning av döda träd och/eller högstubbar utgör ett direkt hot mot de arter som lever på dessa substrat.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Behov av ytterligare reglering

Avtal eller miljöersättning behövs för att säkra att området hävdas.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18673-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för området. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Trädklädd betsmark (9070)	<p><i>Bete.</i> Det bete som finns idag i området är sannolikt inte tillräckligt för att hålla nere slyuppslag efter röjningar. Ett hårdare betestryck kan således behövas efter åtgärder.</p> <p><i>Røj stegvis med flera års mellanrum.</i> Börja med frihuggning kring ekar, både grova äldre exemplar och yngre rekryteringsträd. Ta framförallt bort hägg, hagtorn, gran och slån inne i beståndet. Gynna även ask och alm samt äldre björk, sälk och tall (även enstaka yngre exemplar). Spara även en del hagtorn, apel och al. Ta bort täta slån- och alsnår längs kanterna, men lämna en del som vindskydd.</p>	<p>Årligen.</p> <p>Røjning och gallring ska utföras vintern 2016-2017. Därefter uppföljande røjningar vid behov.</p>

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Trädklädd betsmark (9070)	Ej gynnsamt i dagsläget.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter. www.artdata.slu.se. Uttag 2008-05-20.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2007. Trädinventering.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18673-2017

Karta

